

OBSAH

PŘEDMLUVA	5
ÚVOD (<i>přehled oblasť husitství na Slovensku</i>)	7

HODNOCENÍ PRAMENŮ A LITERATURY

1. *Prameny*: Soudobí kronikáři: Jan Thuróczi, Ant. Bonfini, Jan Długosz, Filip Callimachi. Dopisy, zprávy a dílo Eneáše Sylvia Piccolominiho. Knižní vydání pramenů k dějinám Uherska. Listinný materiál v archivech slovenských měst. Chaloupeckého „Listiny ze Slovenska“ 11
2. *Literatura*: Palacký, H. Jireček, starší generace slovenských historiků: Fr. V. Sasínek, P. Križko, Júl. Botto. Slovenské Pohľady, Tóth-Szabó Pál a Jos. Gerö, Mišík, Špirko, Varsík, Urbánek, Chaloupecký, Pražák, Jiráskovo Bratrstvo. Nesprávné závěry některých pokrokových maďarských historiků. 15

HOSPODÁŘSKÉ A SOCIÁLNÍ POMĚRY NA VÝCHODNÍM SLOVENSKU

Reformy Karla Roberta. Rozvoj slovenských měst. Význam německé kolonizace na východním Slovensku. Včlenění východního Slovenska do sítě mezinárodního obchodu. Svaz východoslovenských měst. Ostrá společenská diferenciacie v městech a na venkově. Ožebračování sedláků. Kruté vykořisťování selského lidu se strany feudálů. Drugethové. Nezákonné zásahy pánů. Církev. Koncentrace půdy. Stupňování třídního napětí 21

HUSITÉ NA SLOVENSKU V LETECH 1423—1435

Žižka na Slovensku. Vpády a spanilé jízdy v letech 1428, 1430, 1431, 1432. Jednání husitů se Zikmundem v Bratislavě. Stálé husitské posádky na Slovensku. Disputace v Krakově. Vpád na východní Slovensko roku 1433. Šíření husitismu na Slovensku. Přivrženci husitů v Bratislavě. Trnava střediskem husitství 26

POČÁTKY BRATRICKÉHO Hnutí (1435—1453)

Pokus Jana Roháče oživit husitství v Čechách. Povstání sedláků v Sedmíhradech roku 1437. Zbytky husitských vojsk se uchylují na Slovensko. Východní Slovensko – kolébka bratrického hnutí. Jan Jiskra z Brandýsa na Slovensku. Jiskra – typ tehdejšího vojáka z povolání. Jeho původ. Jádrem Jiskrových vojsk jsou zbytky husitských polních rot. Sylvius o Jiskrovi. Hodnocení Jiskrovy úlohy. Boj českých houfů proti Janu Hunyadiovi. Jan Talafús z Ostrova na Richnavě. Jeho výpad na Jáger. Spišský hrad v českých rukách. Petr z Radkova na Brezovici a Šarišském Novém hradě. Brcalové a Bartoš v Kežmarku. Bratři Komorovští. Smrt polského krále Vladislava. Bitva u Lučence. Jiskrovi kapitáni v boji proti hunyadiovcům. Hrabě Cillský. Ladislav Pohrobek se ujímá vlády. Jiskra zbaaven všech funkcí. Jeho odchod ze Slovenska 30

ROZVOJ BRATRICKÉHO Hnutí POD VEDENÍM PETRA AKSAMITA Z KOSOVA (1453—1458)

Jiskrovy houfy se přidávají k bratříkům. Bratrstvo významným politickým a vojenským činitelem. Bratřiči ohrožují základy feudálního společenského řádu. Tehdejší písemné zprávy o bratřičích. Sylviova zpráva papeži. Bratřické tábory. Tábor na Zelené hoře u Hrabušic. Demokratická správa. Petr Aksamit nejvyšším kapitánem bratříků. Sylvius o něm. Aksamitův původ, jeho národnost, popularita mezi slovenským lidem. Sjezd uherské šlechty v Trebišově r. 1454. Jiskrův návrat na Slovensko roku 1455. Osudy Spišského hradu. Aksamit na Plavči. Selské povstání v Šariši a Zemplně roku 1456. Smrt Jana Hunyadiho. Matyáš Korvín uherským králem. Bratřiči a Jiskra proti králi. Jiskrův odchod do Polska roku 1458. Soustředěný útok proti bratříkům. Pád tábora v Nižné Myšli. Bitva u Blatného Potoka a hrdinná smrt Petra Aksamita 21. května 1458 42

ROZKLAD A KONEC BRATRICKÉHO Hnutí (1458—1467)

Bašta bratrického odporu: Richnava, Brezovica a Šarišský Nový hrad. Tábor u Hanušovců. Jiskrův návrat a obnovení boje. Vykoupení tábora v Chmelově. Zásah Jiřího z Poděbrad ve prospěch českých vojsk na Slovensku. Jiskra na dvoře rakouského krále. Úspěchy krále Matyáše. Pád hradů Šariš, Šarišského Nového hradu a Richnavy. Povstání sedláků na Spiši. Dohoda Jiskry s uherským králem roku 1462. Brcal a Bartoš se vzdávají. Talafúsův pokus dobýt znovu tábor na Zelené hoře. Bratřičtí válečníci úpadkového období. Název „žebřáci“. Porážka bratříků u Velkých Kostolan roku 1467. Matyášova krutost k zajatcům. Konec bratrického hnutí 56

SLOVENSKÝ LID PO BOKU BRATRÁKŮ

Husitské nauky na Slovensku. Přijímání pod obojí na Spiši a v Šariši.
Slováci mezi bratříky. Bratrstvo – útočiště chudiny 64

HUSITSKÁ TRADICE

PRAMENEM SLOVENSKÉHO VLASTENECTVÍ

Slovenští národní buditelé a husitská tradice: M. Běl, M. Holko,
L. Bartholomeides, P. J. Šafařík, S. Tomášik, J. Palkovič, J. Záborský,
J. Botto. Literární falza oslavující husitské bojovníky na Slovensku.
Husitské motivy v slovenské literatuře. 68

HMOTNÉ PAMÁTKY PO HUSITECH NA SLOVENSKU

Tzv. husitské kostelky. Gemer a Malohont. Znak kalicha na kostelech
na Slovensku. Husitské tábory, pevnosti, hrady a jiné stavby . . . 72

VÝZNAM A VÝSLEDKY

HUSITSKÉHO A BRATRICKÉHO Hnutí NA SLOVENSKU

Posila národního uvědomění Slováků. Obnovená politická a kulturní
souvislost s českým státem. Čeština spisovným národním jazykem
Slováků. Kdy se ujímá čeština na Slovensku. Třídní sebevědomí
slovenského lidu. Mezinárodní solidarita pracujících . . . 74

REVOLUČNÍ BOJE SLOVENSKÉHO LIDU ZA SVOBODU

V DUCHU HUSITSKÉ TRADICE 77

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY 79

M A P Y

Vpády a spanilé jízdy husitů na Slovensko v letech 1423—1433 u str. 32
Bratřičci a jiskrovcí na Slovensku v letech 1435—1467 . . . u str. 64
Takzvané husitské kostelky na Slovensku. . . . . u str. 80